

Особливою уваги при цьому потребує питання за-
провадження регулятивного капіталу та виро-
мо до його розміщення, що допоможе оцінити стан страхових ком-
паній в умовах економічної нестабільності, та дозво-
лить коригувати застосування адміністративних методів
регулювання страхової діяльності в Україні.

Список використаних джерел

1. Кабанцева Н.Г. Страховое дело. Учебное пособие / Н.Г. Каба-
нцева. – М.: Форум, 2008. – 272 с.
2. Insurance Europe's Annual Report 2014–2015 – [Електронний
ресурс] – Режим доступу: <http://www.insuranceeurope.eu/sites/default/files/attachments/Annual%20report%202014-2015.pdf>
3. European Insurance – Key Facts. August 2015 – [Електронний
ресурс] – Режим доступу: <http://www.insuranceeurope.eu/sites/default/files/attachments/European%20Insurance%20-%20Key%20Facts%20-%20August%202015.pdf> Insurance investment in challenging global environment, 2010.
4. Иняев В.И. Инвестирование страховых фондов: зарубежный
опыт и российская практика / Иняев В.И. // Вестник Челябинского госу-
дарственного университета. – 2010. – № 26 (207). – С. 33-36.
5. Улыбкина Л.К. Инвестиционный потенциал страхового сектора
финансового рынка / Улыбкина Л.К. // Terra Economicus. – 2012. –
том 10. – №1-3. – С. 41-43.
6. Базилевич В.Д. Страхування: підруч. [В.Д. Базилевич, К.В. Ба-
зилевич, Р.В. Пікус та ін.], за ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008.
– 1019 с.

7. Василенко А.В. Державне регулювання інвестиційної діяльності
страхових компаній: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон.
наук: спец. 08.00.08 "гроші, фінанси і кредит" / А.В. Василенко; Київський
національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2008. – 16 с.

8. Ткаченко Н.В. Інвестиційна діяльність страхових компаній: ав-
тореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01
"Фінанси, грошовий обіг і кредит" / Н. В. Ткаченко; НАН України; Ін-т
економіч. прогнозів. – К., 2004. – 20 с.

9. Кузьменко О.Г. Інвестиційна діяльність страхових компаній /
Кузьменко О.Г. // Фінансовий простір. – 2013. – №3(11). – С. 159-163.

10. Окорочкова О.А. Зарубежний опыт инвестиционной деятельно-
сти страховых компаний / Окорочкова О.А. // Вестник Адыгейского госу-
дарственного университета. Серия 5: Экономика. – 2012. – №1. –
С. 145-155.

11. Небилиця О. Оцінка інвестиційної стратегії страхової компанії /
Небилиця О. // Економіст. – 2001. – №3. – С. 48-49.

12. Сударикова И.А. Страховой сектор экономики как источник ин-
вестиций / И.А. Сударикова // Культура народов Причерноморья. –
2013. – № 260. – С. 328-332.

13. Никулина Н.Н. Зарубежный опыт инвестиционной политики
страховых организаций / Никулина Н.Н. // Страховое дело. – 2007. –
№11. – С. 25-29.

14. Косенко М. Оптимизация инвестиционных вложений россий-
ских страховых компаний / Косенко М. [Електронний ресурс]. – Режим
доступу: <http://www.ininfo.ru/mag/2008/2008-11/2008-11-008.html>.

15. Пікус Р. Досвід інвестиційної діяльності зарубіжних страхових
компаній / Пікус Р., Нестерова Д. // Вісник Київського національного
університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2014. – № 156. – С. 6
– 11. DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2014/156-3/1>

Надійшла до редколегії 01.03.16

А. Залетов, канд. екон. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ В УКРАИНЕ

*В статье определена сущность инвестиционной деятельности страховой компании. Обоснована роль и значение инвестицион-
ной деятельности страховых компаний по формированию инвестиционного ресурса в экономике. Определена сущность дефиниции
"инвестиционный потенциал страховых компаний", а также ее взаимосвязь с дефинициями "финансовый потенциал страховых ком-
паний" и "страховой потенциал страховых компаний". На основе анализа структуры и динамики совокупного инвестиционного порт-
феля страховых организаций Украины в 2008-2015 гг. определен вклад страхового сектора экономики в формировании инвестицион-
ных ресурсов. Определены проблемы и перспективы реализации инвестиционного потенциала страхового рынка Украины. Выделены
направления усовершенствования государственного регулирования инвестиционной деятельности страховых компаний в Украине.*

*Ключевые слова: государственное регулирование, инвестиции страховщиков, инвестиционный портфель, инвестиционный по-
тенциал страховых компаний, страхование*

O. Zaletov, PhD in Economics, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

STATE REGULATION OF INVESTMENT INSURANCE COMPANIES IN UKRAINE

*In the article the essence of investment insurance company. The role and importance of investment of insurance companies on formation of
investment resources in the economy. The essence of the definition of "investment potential of insurance companies" and its relationship with the
definition of "financial strength of insurance companies' insurance and potential insurance companies." By analyzing the structure and dynamics
of aggregate investment portfolio of insurance organizations of Ukraine in 2008-2015 years defined contribution insurance sector in the formation
of investment resources. The problems and prospects of the investment potential of the insurance market of Ukraine. Directions of improvement of
state regulation of investment of insurance companies in Ukraine.*

Key words: State regulation, insurer's investments, investment portfolio, the investment potential of the insurance companies, insurance.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Economics, 2016; 3(180): 32-37

УДК: 368.01

JEL: classification G22

DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2016/180-3/5>

А. Шолойко, канд. екон. наук, ст. наук. співроб., асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ

*Здійснено огляд вітчизняного та європейського законодавства у сфері регулювання страхового посередництва. Визначено суб'єктів і об'єкт регулювання страхового посередництва. Охарактеризовано порядок нормативно-
правового наближення в умовах зміни законодавства Європейського союзу щодо регулювання страхового посередництва. Представлено порівняння положень законодавства щодо регулювання страхового посередництва в Україні
та ЄС. Надано пропозиції щодо адаптації вітчизняного законодавства до європейського у сфері регулювання стра-
хового посередництва в умовах євроінтеграційних процесів.*

*Ключові слова: страхове посередництво, страхові посередники, страхові дистриб'ютори, регулювання страхо-
вого посередництва.*

ВСТУП. Вагому роль у процесі наближення страхо-
вих послуг до потенційних споживачів відіграє страхове
посередництво. Страхові посередники допомагають
виробникам і споживачам страхових послуг не витрача-

ти багато часу на пошук інформації та ведення перего-
ворів і швидше досягти згоди. А відтак продаж страхо-
вих послуг через страхових посередників у багатьох
країнах світу є важливим каналом їх збуту. Саме тому

© Шолойко А., 2016

питанню регулювання посередницької діяльності у страхуванні приділяється значна увага.

Відповідно до євроінтеграційних прагнень України, що зазначені в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), існує необхідність наближення вітчизняного законодавства до законодавства Європейського союзу (ЄС) щодо багатьох питань, зокрема фінансових послуг у сфері страхування, включаючи послуги страхових посередників. Тому на даному етапі стоїть завдання щодо адаптації регулювання страхового посередництва до положень відповідних Директив ЄС, враховуючи той факт, що на початку 2016 р. була прийнята нова Директива, яка регламентує окреслені питання.

У зв'язку з цим **мета статті** полягає у визначенні напрямів адаптації законодавства України щодо регулювання страхового посередництва в умовах євроінтеграційних процесів.

Завдання роботи, виконання яких покликане досягти мети дослідження, полягають у:

- з'ясуванні основних положень щодо регулювання страхового посередництва в Україні та ЄС;
- розробці пропозицій щодо адаптації вітчизняного законодавства до європейського у сфері регулювання страхового посередництва.

Об'єкт дослідження: процес регулювання страхового посередництва.

Предмет дослідження: теоретичні та прикладні аспекти адаптації вітчизняного законодавства до європейського у сфері регулювання страхового посередництва в умовах євроінтеграційних процесів України.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. Страхове посередництво в Україні є об'єктом регулювання та нагляду з боку держави, що підтверджують відповідні нормативно-правові акти (табл. 1).

Таблиця 1. Огляд нормативно-правових актів України щодо регулювання страхового посередництва

№ з/п	Нормативно-правовий акт	Характеристика
1.	Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг"	Надає визначення посередницьких послуг на ринках фінансових послуг, а також серед учасників ринку фінансових послуг визначає таких, що надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг [1]
2.	Закон України "Про страхування"	Ст. 15 Закону визначає, що "страхова діяльність в Україні може провадитися за участю страхових посередників. Страховими посередниками можуть бути страхові або перестрахові брокери, страхові агенти" [2]
3.	Постанова Кабінету Міністрів України (КМУ) "Про порядок провадження діяльності страховими посередниками"	Регулює порядок провадження діяльності страховими посередниками (страховими агентами і страховими брокерами) – суб'єктами підприємницької діяльності на ринку страхових послуг і спрямоване на посилення захисту майнових інтересів підприємств, установ, організацій та громадян під час отримання страхових послуг через страхових посередників. Дія цього Положення не поширюється на діяльність страхових посередників – громадян, які перебувають із страховиком у трудових відносинах [3]
4.	Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг (Держфінпослуг) "Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів"	Положення покликане удосконалити державне регулювання надання посередницьких послуг у страхуванні [4]
5.	Розпорядження Держфінпослуг "Про затвердження Порядку складання та подання звітності страхових та/або перестрахових брокерів"	Порядок визначає процедуру складання, терміни подання до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, фінансової звітності та звітних даних щодо здійснення посередницької діяльності у страхуванні та перестрахованні страховими та/або перестраховими брокерами, включеними до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів [5]
6.	Розпорядження Держфінпослуг "Про затвердження Порядку та вимог щодо здійснення посередницької діяльності на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами"	У зв'язку зі вступом України до Світової організації торгівлі (СОТ) встановлює вимоги та звітність щодо здійснення посередницької діяльності на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами [6]
7.	Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) "Про затвердження Порядку реєстрації страхових агентів, які мають право здійснювати посередницьку діяльність з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, у Моторному (транспортному) страховому бюро України"	Встановлює механізм реєстрації у Моторному (транспортному) страховому бюро України (МТСБУ) страхових агентів, які мають право здійснювати посередницьку діяльність з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВВНТЗ) [7]
8.	Розпорядження Нацкомфінпослуг "Про затвердження Кваліфікаційних вимог до страхових агентів, необхідних для здійснення посередницької діяльності з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів"	Встановлює вимоги щодо підготовки страхових агентів та необхідних кваліфікаційні вимоги до них для здійснення ними посередницької діяльності з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів [8]

Огляд вітчизняного законодавства дав змогу визначити, що його адаптація до законодавства ЄС можлива шляхом:

1. Прийняття нової редакції Закону України "Про страхування";
2. Внесення змін до чинного Закону України "Про страхування";
3. Прийняття окремого Закону України про страхове посередництво;
4. Внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України "Про порядок провадження діяльності страховими посередниками".

У зв'язку з тим, що страхове посередництво – це вид діяльності економічних суб'єктів, що потребує законода-

вчого врегулювання, то багато вчених розглядають дане питання з правової точки зору, а саме: В.В. Мачуський, Н.Б. Пацурія, В.В. Рєзнікова, Ю.П. Уралова та інші.

Разом із тим, надання страхових послуг за допомогою страхових посередників вважається одним із каналів продажу, що представлено в дослідженнях Х. Бежа, О.О. Гаманкової, О.М. Залєтова [9], Р.В. Пікус, А.М. Уїллєса та інших вчених. Даний аспект також чітко відслідковується в еволюції Директив ЄС, в яких зазначено, що "посередники у страхуванні та перестрахованні відіграють центральну роль у поширенні послуг страхування та перестраховування у Співтоваристві" [10] (табл. 2).

Таблиця 2. Еволюція Директив ЄС щодо страхового посередництва

№ з/п	Директива	Характеристика
1.	Директива № 77/92/ЄЕС від 13.12.1976 р.	Присвячена заходам зі спрощення ефективної реалізації свободи підприємництва та свободи надання послуг відносно діяльності страхових агентів та брокерів [10]
2.	Рекомендація Комісії № 92/48/ЄЕС від 18.12.1991р.	Сприяла наближенню національних положень щодо професійних вимог та реєстрації страхових посередників [10]
3.	Директива № 2002/92/ЄС від 9.12.2002 р.	Покликана координувати національні положення щодо професійних вимог і реєстрації осіб, котрі розпочинають та займаються страховим посередництвом з метою сприяння завершення формування єдиного ринку фінансових послуг і підвищення рівня захисту прав споживачів у цій сфері [10]
4.	Директива № 2016/97/ЄС від 20.01.2016 р.	Охоплює діяльність різних типів осіб або установ, які можуть поширювати страхові продукти, а саме операторів банкострахування, страхових компаній, туристичних агентств і компаній з оренди автомобілів, що вимагає забезпечення рівності між операторами і однакового рівня захисту прав споживачів, незважаючи на відмінності між каналами продажу [11]

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. В даній роботі важливо визначити суб'єктів і об'єкт регулювання страхового посередництва в Україні. Об'єктом регулювання виступає діяльність економічних суб'єктів з надання посередницьких послуг у страхуванні. Угода про асоціацію містить окремий підрозділ 6 "Фінансові послуги", згідно зі ст. 125.2.(а) якого до фінансових послуг у сфері страхування віднесено "такі види діяльності:

1. пряме страхування (зокрема спільне страхування):
 - а) страхування життя;
 - б) страхування інше, ніж страхування життя.
2. перестраховування та ретроцесія;
3. страхове посередництво, зокрема брокерські операції та агентські послуги;
4. послуги, що є допоміжними стосовно страхування, зокрема консультативна діяльність, актуарні послуги, послуги з оцінки ризику та послуги з вирішення претензій" [12].

Відповідно послуги суб'єктів страхового посередництва є складовим сегментом посередницьких послуг на ринках фінансових послуг, під якими згідно зі ст. 1.29 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" розуміється "діяльність юридичних осіб чи фізичних осіб – підприємців, якщо інше не передбачено законом, що включає консультування, експертно-інформаційні послуги, роботу з підготовки, укладення та виконання (супроводження) договорів про надання фінансових послуг, інші послуги, визначені законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг" [1].

Якщо фінансові послуги охоплюють послуги страхових посередників, то значить зазначений сегмент підпадає під державне регулювання ринків фінансових послуг, яке відповідно до ст. 1.10 вищезазначеного Закону передбачає "здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання та нагляду за ринками фінан-

сових послуг з метою захисту інтересів споживачів фінансових послуг та запобігання кризовим явищам" [1].

Суб'єктами ж такого регулювання виступають Нацкомфінпослуг, Національний банк України, Міністерство доходів і зборів та інші [9, с. 31].

Отже, для з'ясування місця посередницьких послуг у страхуванні серед фінансових послуг і для розкриття регулювання страхового посередництва використано підхід від загального до конкретного. Для визначення напрямів адаптації вітчизняного законодавства до європейського у сфері страхового посередництва застосовано метод порівняння та співставлення.

Інформаційною базою дослідження є вітчизняні та європейські нормативно-правові акти щодо регулювання страхового посередництва.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ. Щодо фінансових послуг, то відповідно до ст. 133 пп. 1-2 Угоди про асоціацію "Сторони визнають важливість адаптації чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу" і таке наближення розпочинається з дати підписання Угоди про асоціацію та поступово поширюватиметься на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII до Угоди про асоціацію [12]. У ст. 2.2 вказаного Додатку зазначається, що положення законодавчих актів відносно доповнень XVII-2–XVII-5 "мають стати частиною національного законодавства України таким чином:

а) якщо законодавчий акт є Регламентом або Рішенням ЄС, то він повинен стати, як такий, частиною національного законодавства України;

б) якщо законодавчий акт є Директивою ЄС, то за компетентними органами України залишається право вибору форми та способу його імплементації" [13].

В Додатку XVII-2 визначено такі напрями імплементації законодавства щодо фінансових послуг у сфері страхування (табл. 3).

Таблиця 3. Напрями нормативно-правового наближення у сфері страхування

№ з/п	Назва документу	Терміни
1.	Директива № 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування та перестраховання (Платоспроможність II) (перероблений варіант)	Положення Директиви повинні бути впроваджені протягом 4 років з дати набрання чинності Угодою про асоціацію, за винятком статей 127 та 17с цієї Директиви, які повинні бути впроваджені протягом 8 років з дати набрання чинності цією Угодою
2.	Директива № 2009/103/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 вересня 2009 року щодо страхування від цивільної відповідальності по відношенню до використання автотранспортних засобів та забезпечення виконання зобов'язань щодо страхування такої відповідальності (кодифікована версія)	Положення Директиви повинні бути впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності Угодою, за винятком статті 9 цієї Директиви, яка повинна бути впроваджена протягом 8 років з дати набрання чинності цією Угодою про асоціацію
3.	Директива Ради ЄС № 91/674/ЄЕС від 19 грудня 1991 року про річну і консолідовану звітність страхових підприємств	Положення Директиви повинні бути впроваджені протягом 4 років з дати набрання чинності Угодою про асоціацію
4.	92/48/ЄЕС: Рекомендація Європейської Комісії від 18 грудня 1991 року щодо страхових посередників	Немає потреби у законодавчих ініціативах
5.	Директива № 2002/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 9 грудня 2002 року про посередництво у страхуванні	Положення Директиви повинні бути впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності Угодою про асоціацію
6.	Директива № 2003/41/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 червня 2003 року про діяльність установ трудового пенсійного забезпечення та нагляд за ними	Положення Директиви повинні бути впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності Угодою про асоціацію

Джерело: складено автором на основі [13].

Отже, регулювання страхового посередництва підлягає нормативно-правовому наближенню. І якщо мова йде лише про положення Директиви, то суб'єкти регулювання у вказаній сфері в Україні можуть визначити форми та способи їх імплементації. Однак 2.02.2016 р. в Офіційному журналі Європейського Союзу була опублікована Директива № 2016/97/ЄС про дистрибуцію у страхуванні (Insurance Distribution Directive, IDD), яка

вступила в силу через 20 днів після публікації (тобто 23 лютого 2016 р.) і скасувала Директиву № 2002/92/ЄС про посередництво у страхуванні. У держав-членів буде два роки, щоб імplementувати текст нової Директиви (тобто до 23 лютого 2018 р.) [14].

В умовах зміни законодавства ЄС, у ст. 3 Додатку XVII до Угоди про асоціацію міститься роз'яснення щодо дій України в такій ситуації (рис. 1).

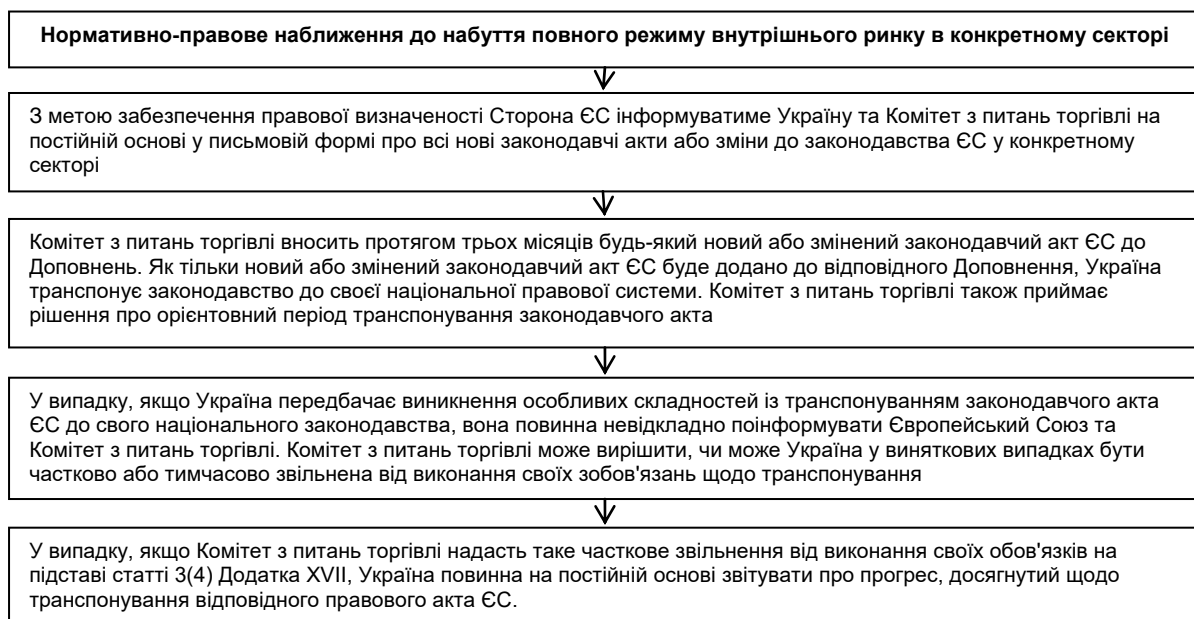

Рис. 1. Порядок нормативно-правового наближення в умовах зміни законодавства ЄС

Джерело: складено автором на основі [13].

Об'єктивна необхідність приведення вітчизняного законодавства до європейського у сфері регулювання страхового посередництва пояснюється ще й тим, що в Україні протягом 2006-2015 рр. питома вага страхових премій, зібраних через, наприклад, страхових брокерів, у загальних страхових преміях коливається від 0,1% до 0,4%, що є надзвичайно низьким показником. А на од-

ного страхового брокера нині припадає приблизно 6 страхових компаній, а не навпаки, як це в високорозвинених країнах світу [15]. Дана ситуація вимагає співставлення окремих положень щодо регулювання страхового посередництва в Україні та ЄС і розробці відповідних пропозицій щодо адаптації (табл. 4).

Таблиця 4. Порівняння положень щодо регулювання страхового посередництва в Україні та ЄС

№ з/п	Напрямок	ЄС	Україна	Пропозиція
1.	Об'єкт і межі регулювання	Нова Директива охоплює регулюванням не лише діяльність страхових і перестрахових посередників, а й діяльність страхових дистриб'юторів у цілому, тобто всіх суб'єктів, що продають страхові продукти, включаючи прямий продаж через страхові (перестрахові) компанії та через сайти, сайти порівняння цін чи інші інформаційні ресурси. Нова Директива за дотримання встановлених обмежень щодо обсягу страхових премій і переліку страхових ризиків не поширюється на суб'єктів, для яких продаж страхових продуктів не є основним видом діяльності	Регулюється діяльність страхових агентів, страхових і перестрахових брокерів	З огляду на широке коло суб'єктів, що приймають участь у продажі страхових послуг в Україні, доцільно розширити об'єкт і межі регулювання та встановити відповідні обмеження до суб'єктів, для яких продаж страхових продуктів не є основним видом діяльності
2.	Кваліфікаційні вимоги та сертифікація	Нова Директива вимагає безперервного професійного навчання в межах хоча б 15 годин професійного навчання на рік залежно від виду страхового дистриб'ютора і природи продуктів, що продаються ними. Успішне навчання повинно бути підтверджено сертифікатом. Страхові і перестрахові посередники, а також суб'єкти, для яких продаж страхових продуктів не є основним видом діяльності, повинні мати поліс страхування професійної відповідальності	Встановлено професійні вимоги до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ; вимоги до кваліфікації керівників страхових і перестрахових брокерів і забезпечення гарантії щодо їх професійної відповідальності; а також кваліфікаційні вимоги до страхових агентів, необхідних для здійснення посередницької діяльності з ОСЦПВВНТЗ	Враховуючи постійний розвиток умов страхування та зміну середовища, в якому проводиться продаж страхових послуг, об'єктивно необхідним є безперервне підвищення рівня знань і кваліфікації суб'єктів страхової дистрибуції. Також регламентації потребує обов'язкове страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам, за переліком, встановленим КМУ
3.	Ведення бізнесу	Страховий дистриб'ютор повинен завжди діяти чесно, справедливо і професійно відповідно до кращих інтересів клієнта	В Україні діє Кодекс професійної етики страхових посередників	Розширення об'єктів і меж регулювання щодо продажу страхових продуктів, вимагає поширення професійної етики на всіх суб'єктів страхової дистрибуції
4.	Винагорода	Нова Директива вимагає завжди до укладення договору надавати споживачам інформацію про статус продавця страхового продукту та виду винагороди, яку вони одержують	Дане питання є нерегульованим	Потребує врегулювання на законодавчому рівні
5.	Перехресний продаж	Якщо страховий продукт йде як доповнення до товару чи послуги, то нова Директива вимагає від страхового дистриб'ютора повідомляти клієнта про можливість купівлі різних компонентів продукту окремо. Якщо різні компоненти продукту можуть бути продані окремо, має бути надано адекватний опис різних компонентів договору або пакету	Дане питання є нерегульованим	Потребує врегулювання на законодавчому рівні

Джерело: складено автором на основі [1-8; 11; 16-18].

Дані табл. 4 дають змогу виділити основні напрями регулювання страхового посередництва в ЄС та положення, що потребують імплементації в Україні.

ВИСНОВКИ. Узагальнення правового регулювання страхового посередництва в Україні та ЄС дало змогу зробити наступні підсумки. В рамках дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС об'єктивно необхідним є нормативно-правове наближення вітчизняного законодавства до європейського у сфері страхового посередництва. В умовах прийняття нової Директиви про страхову дистрибуцію, яка охоплює регулюванням діяльність всіх суб'єктів, що приймають участь у продажі страхових продуктів, з метою захисту інтересів усіх споживачів незалежно від каналу продажу, необхідним є дотримання порядку нормативно-правового наближення в умовах зміни законодавства ЄС, передбаченого Додатком XVII до Угоди про асоціацію. Здійснення порівняння положень нової Директиви щодо регулювання страхового посередництва в ЄС з положеннями чинного законодавства України допомогло визначити основні напрями адаптації вітчизняного законодавства до європейського в умовах євроінтеграційних процесів, а саме:

- доцільно розширити об'єкт і межі регулювання страхового посередництва та встановити відповідні

обмеження до суб'єктів, для яких продаж страхових продуктів не є основним видом діяльності;

- об'єктивно необхідним є запровадження безперервного підвищення рівня знань і кваліфікації суб'єктів страхової дистрибуції з огляду на постійний розвиток умов страхування та зміну економічного середовища.

- слід розробити порядок обов'язкового страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам, враховуючи вимоги Директиви про дистрибуцію в страхуванні;

- поширення необхідності дотримання професійної етики на всіх суб'єктів страхової дистрибуції;

- розкриття інформації споживачам страхових продуктів про статус продавця страхового продукту та вид винагороди, яку вони одержують, до укладення договору;

- у разі, якщо страховий продукт йде як доповнення до товару чи послуги, то страховий дистриб'ютор повинен повідомляти клієнта про можливість купівлі різних компонентів продукту окремо з представленням їх характеристики.

ДИСКУСІЯ. До набуття членства та в умовах членства України в Світовій організації торгівлі дослідження вітчизняних вчених були спрямовані на визначення сутності страхового посередництва, кваліфікаційних вимог до страхових посередників, моделей оплати по-

слуг страхових посередників, форм і методів регулювання діяльності страхових посередників, зокрема враховуючи вимоги попередньої Директиви № 2002/92/ЄС про посередництво у страхуванні.

В умовах євроінтеграційних процесів України, а також враховуючи зміни європейського законодавства щодо страхового посередництва подальші дослідження в даній сфері полягають у визначенні форми та способу імплементації положень Директиви № 2016/97/ЄС від 20.01.2016 р., зокрема за такими напрямками як: об'єкт і межі регулювання, кваліфікаційні вимоги та сертифікація, етика ведення бізнесу, винагорода за продаж страхових продуктів, перехресний продаж тощо.

Список використаних джерел

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг Закон України від 12.07.2001 № 2664-III [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/page>.
2. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Про порядок провадження діяльності страховими посередниками: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1996 № 1523 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п>.
4. Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 28.05.2004 № 736 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0801-04>.
5. Про затвердження Порядку складання та подання звітності страхових та/або перестрахових брокерів: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 04.08.2005 № 4421 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0955-05>.
6. Про затвердження Порядку та вимог щодо здійснення посередницької діяльності на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 25.10.2007 № 8170 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1288-07>.
7. Про затвердження Порядку реєстрації страхових агентів, які мають право здійснювати посередницьку діяльність з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, у Моторному (транспортному) страховому бюро України:

ни: Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 18.04.2013 № 1270 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0760-13>.

8. Про затвердження Кваліфікаційних вимог до страхових агентів, необхідних для здійснення посередницької діяльності з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Розпорядження Нацкомфінпослуг від 23.07.2013 № 2401 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1398-13>.

9. Залетов О.М. Концептуальні засади макропруденційного нагляду та регулювання страхової діяльності / Залетов О.М. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2014. – № 156. – С. 30 – 34. DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2014/156-3/6>

10. Про посередництво у страхуванні: Директива 2002/92/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС від 9.12.2002 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a80.

11. On insurance distribution (recast): Directive (EU) 2016/97 of the European parliament and of the Council of 20 January 2016 [Електронний ресурс] // EUR-Lex: [сайт]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.026.01.0019.01.ENG&toc=OJ.L_.2016.026.TOC.

12. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

13. Додаток XVII Нормативно-правове наближення [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України: [сайт]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/docs/Agreement/Annex_XVII_to_XX_to_Agreement.pdf.

14. IDD [Електронний ресурс] // VIPAR: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.bipar.eu/en/key-issues-positions/from-imd-i-to-imd-ii>.

15. Огляд страхового ринку [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: [сайт]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/strahoviy-rinok.html>.

16. Про затвердження професійних вимог до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 13.07.2004 № 1590 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0955-04>.

17. Кодекс Професійної Етики страхових посередників України [Електронний ресурс] // ФСПУ: [сайт]. – Режим доступу: http://fspu.com.ua/kodeks_profesijnoi_etyky.

18. Near final: The Insurance Distribution Directive [Електронний ресурс] // Clifford Chance: [сайт]. – Режим доступу: http://www.cliffordchance.com/briefings/2015/09/near_final_the_insuredistributiondirective.html.

Надійшла до редколегії 01.02.16

А. Шолойко, канд. экон. наук, ст. науч. сотр., ассист.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

РЕГУЛИРОВАНИЕ СТРАХОВОГО ПОСРЕДНИЧЕСТВА В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ УКРАИНЫ

Осуществлен обзор отечественного и европейского законодательства в сфере регулирования страхового посредничества. Определены субъекты и объект регулирования страхового посредничества. Охарактеризованы порядок нормативно-правового приближения в условиях изменения законодательства Европейского союза по регулированию страхового посредничества. Представлено сравнение положений законодательства по регулированию страхового посредничества в Украине и ЕС. Даны предложения по адаптации отечественного законодательства к европейскому в сфере регулирования страхового посредничества в условиях евроинтеграционных процессов.

Ключевые слова: страховое посредничество, страховые посредники, страховые дистрибьюторы, регулирования страхового посредничества.

A. Sholoiko, PhD in Economics, Senior Researcher, Assistant
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

REGULATION OF INSURANCE MEDIATION IN CONDITIONS OF EURO INTEGRATION PROCESSES OF UKRAINE

The review of national and European legislation in the field of regulation of insurance mediation is made. Subjects and object of regulation of insurance mediation are defined. The order of the legislative approximation in conditions of changing legislation of regulation of insurance mediation in European Union is characterized. A comparison of legal provisions to regulate insurance mediation in Ukraine and the EU is done. Suggestions of adaptation national legislation to the European in the area of regulation of insurance mediation in conditions of euro integration processes are represented. The main are the next:

- it is advisable to expand the object and the scope of regulation of insurance mediation and set appropriate limits to the subjects for the sale of insurance products is not the main activity;
- it is necessary to introduce a regular improvement of the knowledge and skills for insurance distributors because of the development of insurance conditions and changing of economic environment;
- it is necessary to create the order of compulsory professional indemnity insurance in accordance with the requirements of the Directive on insurance distribution;
- before the signing of the contract it is necessary to disclosure to customers of insurance products the information about the status of insurance distributors and type of remuneration that they receive;
- if the insurance product is in addition to the goods or services, insurance distributor shall inform the client about the possibility of buying various product components separately with the presentation of their characteristics.

Keywords: insurance mediation, insurance intermediaries, insurance distributors, regulation of insurance mediation.